

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 99/07-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júla 2008 v pléne o sťažnosti Ing. J. K., Z., zastúpeného advokátom JUDr. J. S., P., za účasti Ing. H. K., Z., zastúpenej advokátom JUDr. M. S., N., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Z. konaných 2. decembra 2006 takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. K. z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2006 doručená volebná sťažnosť Ing. J. K., Z. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. S., P., za účasti Ing. H. K., Z. (ďalej len „zvolená starostka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. S., N., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Z. konaných 2. decembra 2006.

Uznesením ústavného súdu č. k. PL. ÚS 99/07-12 z 27. júna 2007 bola táto volebná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, pričom návrhu na vydanie predbežného opatrenia nebolo vyhovené.

1. Zo sťažnosti vyplýva, že *«V čase volebného moratória (t. j. v čase 48 hodín a menej pred voľbami) dňa 30. 11. 2006, dala účastníčka konania - starostka obce a súčasne*

kandidátka na starostu obce Ing. H. K., rozniesť do všetkých domácností voličov obce Z. (do poštových schránok) leták - písomnú informáciu, v ktorom zverejnila zavádzajúce a nepravdivé informácie vo svoj prospech a v neprospech sťažovateľa.

V letáku hrubo ohovorila sťažovateľa a znížila jeho dôstojnosť a česť pred všetkými voličmi...

V letáku účastníčka konania vykreslila sťažovateľa ako človeka - podvodníka, ktorý vo svojom volebnom programe oklamal voličov cit.: „... Ing. J. K. sa Vás snaží v poslednej chvíli ovplyvniť a ponúka voličom nereálne sľuby...“ ďalej účastníčka konania hrubo ohovorila a ponížila dôstojnosť sťažovateľa napr. tým, že napísala v letáku cit.: „... je úplne jasné, že sa chce za každú cenu a akýmkoľvek spôsobom dostať na miesto prvého občana obce, ktorý by mal obec reprezentovať...“ tzn. akoby nepriamo oznámila voličom, že sťažovateľ aj za cenu protizákonného konania (akýmkoľvek spôsobom) sa chce stať starostom.

Ďalej účastníčka konania hrubo ohovorila sťažovateľa a ponížila jeho dôstojnosť a česť pred všetkými voličmi, čo bolo v jeho neprospech a oklamala voličov vo svoj prospech tým, že oznámila všetkým voličom cit.: „Som rada, že ani ďalší kandidáti na starostu obce Ing. M. K. a Ing. M. Š. neprijali ním spomínanú špekulatívnu ponuku „obetovania sa“ v jeho prospech, nakoľko podľa môjho názoru zistili, že nekoná čestne“...

Ďalej účastníčka konania v letáku znovu nepriamo označila sťažovateľa za klamára, keď uviedla o jeho volebnom programe, v ktorom okrem iného prezentoval zníženie miestnych daní, zvýšenie bezpečnosti občanov na miestnych komunikáciách, zavedenie mliečnych desiat pre školopovinné deti... atď., že cit.: „... či uveríte jeho prázdny sľubom a bezduchým rečiam...“ a znovu oznámila o sťažovateľovi nepravdivý údaj, ktorý bol spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u voličov - spoluobčanov a tak závažným spôsobom ovplyvniť volebné rozhodnutie všetkých voličov, keď napísala cit.: „...nedopustíte, aby našu obec riadil človek, ktorý druhých obviňuje a sám vyvoláva medzi ľuďmi nenávisť, zlobu a pocit neistoty.“

Aj ostatné údaje, ktoré uviedla účastníčka konania v letáku, sa nezakladajú na pravde a v konečnom dôsledku vyznievajú tak, akoby sťažovateľ vo svojom predvolebnom letáku oklamal voličov. Napr. nie je pravdou údaj z letáku cit.: „... všetky uvedené súdne konania boli začaté výlučne z nesmiernej zanietenej iniciatívy Ing. J. K...“ Toto tvrdenie je

právny nezmysel. Súdne konania sa môžu začať len z iniciatívy prokurátora na základe obžaloby. Táto zavádzajúca informácia od účastníka konania bola taktiež spôsobilá ovplyvniť rozhodnutia voličov v hlasovaní v prospech účastníka konania a v neprospech sťažovateľa, hlavne u staršej skupiny voličov, ktorý nepoznajú dostatočne proces konaní v trestnoprávných veciach...

Aj ďalší údaj, ktorý uviedla účastníčka konania vo svojom letáku je spôsobilý úmyselne oklamať voličov vo svoj prospech a v neprospech sťažovateľa, cit.: „... V tejto súvislosti Vás chcem ubezpečiť, že som sa nikdy nedopustila žiadneho protiprávneho konania a už vôbec nie vo vzťahu k obecným záležitostiam...“

Opak je pravdou. Len nedávno nadobudol právoplatnosť „Rozsudok“ Krajského súdu v Trenčíne, v ktorom sa konštatuje protizákonné konanie účastníčky konania, ktorá v rozpore so zákonom č. 369/90 Zb. (o obecnom zriadení) protizákonne odvolala siedmych poslancov obecného zastupiteľstva.

Opätovne sa u účastníčky konania potvrdila úmyselná zavádzajúca manipulácia s mienkou voličov v jej prospech a v neprospech sťažovateľa. Prečo účastník konania tak závažným spôsobom opäť oklamal v letáku zo dňa 30. 11. 2006 všetkých voličov? ...

Aj ďalší údaj, ktorý uviedla účastníčka konania v letáku zo dňa 30. 11. 2006 je spôsobilý úmyselne oklamať voličov v jej prospech a v neprospech sťažovateľa, napr. cit.: „... ide o obvinenia, ktoré nemajú oporu v platných zákonoch a súdne konania budú zastavené...“

Znova je to úmyselný podvod voči voličom. Ako môže účastník konania tvrdiť dopredu ako sa skončia všetky jej súdne procesy? Chce tým účastníčka konania naznačiť, že si už teraz na súde „vybavila“ zastavenie súdnych procesov? Prečo účastník konania takýmto klamstvom voči voličom poškodil nezávislé súdnictvo na Slovensku a nezávislých sudcov?

Aj ďalší údaj, ktorý uviedla účastníčka konania v letáku zo dňa 30. 11. 2006 je spôsobilý úmyselne oklamať voličov v jej prospech a v neprospech sťažovateľa, napr. cit.: „... Myslím, že nikto z Vás neverí takým absurdným tvrdeniam... a že som v noci chodila po obci po požití alkoholických nápojov...“ ...

Takisto údaj, ktorý uviedla účastníčka konania v letáku o sťažovateľovi, že cit.: „...Absurdné je aj to, že takto reaguje človek, ktorý podal proti Obci Z. žaloby na súd a

neoprávnene chcel... aby sa mu z obecných peňazí zaplatilo takmer pol milióna korún ...“ sa nezakladá na pravde a znovu o poškodenom uviedla nepravdivý údaj, ktorý bol taktiež spôsobilý poškodiť jeho meno pred voličmi v nadchádzajúcich voľbách.

Sťažovateľ nikdy nechcel, aby mu obec zaplatila pol milióna korún a vôbec nemôže byť absurdné to, keď človek si bráni svoje základné práva zaručené ústavou. Prečo účastníčka konania nazvala bránenie si základných práv a slobôd „ABSURDITOU“? Ba práve naopak, účastníčka konania v roku 2002 protizákonne zrušila sťažovateľovi mandát poslanca, čím mu zároveň porušila jeho základné ústavné práva zaručené čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy. Sťažovateľ sa následne domáhal svojich práv na súde v občianskoprávnom konaní na ochranu osobnosti aj s finančným zadosťučinením vo výške 70 tis. Sk (nie pol milióna), a to v súlade s Nálezom Ústavného súdu SR I. ÚS 13/02-56, v ktorom Ústavný súd rozhodol, že zabránenie výkonu funkcie poslanca je tak závažný zásah do základných práv občana, že cit. „... len konštatovanie porušenia práv nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa a preto mu ... priznal aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch...“ (Pozn. 100 000,- Sk) Občiansky súd jednoznačne skonštatoval (už právoplatne), že účastníčka konania porušila zákon. Avšak odmietol akceptovať totožný prípad judikatúry Ústavného súdu a nepriznal žiadne primerané finančné zadosťučinenie...

V uvedenom letáku, ktorý dala účastníčka konania rozniesť do všetkých domácnosti voličov dňa 30. 11. 2006, bol sťažovateľ účastníčkou konania doslova „degradovaní“ na podvodníka a klamára.

Okrem toho účastníčka konania v letáku oznámila o sťažovateľovi také závažné urážlivé a nepravdivé údaje, napr. „... nekoná čestne... vyvoláva medzi ľuďmi nenávisť, zlobu a pocit neistoty... je jasné, že sa chce za každú cenu a akýmkoľvek spôsobom dostať na miesto prvého občana obce... neprijali ním spomínanú špekulatívnu ponuku...“, ktoré jednoznačne poškodili sťažovateľovi ľudskú dôstojnosť, osobnú česť a značnou mierou ohrozili jeho vážnosť u spoluobčanov, čo muselo mať, resp. bolo spôsobilé tesne pred voľbami, zásadným spôsobom ovplyvniť volebné rozhodnutie voličov. (PL. ÚS 6/06-88).

Sťažovateľ doslova prežíval pocit frustrácie a bezradnosti. Nemohol sa už brániť zákonnými prostriedkami (hlavne z dôvodu moratória) a voličom dokázať, že údaje v letáku zo dňa 30. 11. 2006 sú podvodné a zavádzajúce, písané účelovo v prospech starostky -

účastníčky konania a v neprospech sťažovateľa. Je tiež otázne ako sa brániť, keď je Vám znížená česť a dôstojnosť hrubými urážkami.

Informovanosť voličov - obyvateľov obce týmito zavádzajúcimi informáciami a ohováračskými údajmi o sťažovateľovi mala 100 % účinnosť.

Použitý rozsah a intenzita informovanosti voličov obce Z. bol zo všetkých známych metód šírenia informácií najúčinnější. Nie každý volič má možnosť počúvať informácie šírené rádiom, televíziou, obecným rozhlasom... ale doručení poštu (leták) má možnosť si prečítať každý volič. Bol to celoplošný informačný dosah.

Leták bol doručený do každej domácnosti, t. j. medzi všetkých 1 665 obyvateľov obce, tzn. medzi všetkých 1 347 potenciálnych voličov.

Presný vplyv úmyselne rozšírených nepravdivých a zavádzajúcich informácií a ohováračských údajov na rozhodnutia voličov síce nie je zistiteľný, ale možno usúdiť, že vo svojom súhrne ovplyvnili volebné rozhodnutie voličov do takej miery, že to malo vplyv na výsledok hlasovania. (PL. ÚS 6/06-88).

Tzv. „dôveryhodnosť“ poskytnutých údajov bola medzi voličmi o to väčšia, že tieto údaje poskytla sama starostka obce, najvyššia predstaviteľka a štatutárka obce (zák. 369/90 Zb. o obecnom zriadení) a veľká väčšina voličov jej uverila, nakoľko predpokladala, že verejný činiteľ musí vždy konať čestne a zodpovedne a hájiť záujmy obyvateľov. Opak bol pravdou. Starostka zneužila svoju funkciu na šírenie ohováračských, zavádzajúcich a skresľujúcich údajov, ktoré v letáku vyzneli v jej prospech ako kandidáta na starostu obce a v neprospech sťažovateľa.

I keď nepriamo a len štatisticky sa ovplyvnenie voličov uvedeným letákom dá porovnať počtom získaných podpisov pod petíciou, ktorú musel každý zo štyroch nezávislých kandidátov predložiť pri registrácii. Počet hlasov na petíciách sa u každého nezávislého kandidáta pohyboval od 120 do 150.

Približne 400 voličov, ktorí sa zúčastnili hlasovania, neboli na petíciách podpísaní. To znamená, že 400 voličov sa nejakým pomerom rozdelilo medzi štyroch kandidátov a ich celkový počet mal byť u každého kandidáta teoretický vyšší ako počet podpisov pod petíciou.

Tak sa aj všeobecne stalo, že každý z ostatných troch kandidátov získal pri hlasovaní viac hlasov ako mal podpisov pod petíciou, len sťažovateľ mal neúmerne menej hlasov pri hlasovaní, ako počet podpisov pod petíciou...

Táto neprirodzená anomália rapidného úbytku priaznivcov u sťažovateľa, má všetky znaky zníženia vážnosti a dôstojnosti sťažovateľa u voličov vplyvom rozdávaného letáku, ktorý nepochybne ovplyvnil volebné rozhodnutie veľkého percenta voličov v prospech účastníka konania a v neprospech sťažovateľa pozn. je to len logický a právny rozbor volebného procesu, ktorý sa nedá presne dokázať).

Sme toho názoru, že zverejnenie urážlivých a ohováračských údajov v letáku voči sťažovateľovi, napr. ...nekoná čestne..., vyvoláva medzi ľuďmi nenávisť, zlobu a pocit neistoty..., sa chce za každú cenu a akýmkoľvek spôsobom dostať na miesto prvého občana obce..., sú tak závažné a takého rozsahu (oznámenie všetkým voličom v obci), že by mali priamy vplyv na volebné rozhodnutie voličov aj v tom prípade, ak by sa bol leták rozdával počas volebnej kampane, mimo volebného moratória.

Zverejnením týchto údajov bola znížená dôstojnosť, vážnosť a česť sťažovateľa pred voličmi, zaručená základným právom. ...»

Podľa názoru sťažovateľa uvedenými skutočnosťami došlo k porušeniu „ústavy a zákonov“, a to:

„1) základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, zaručeného čl. 19 ods. 1 Ústavy SR

2) základného práva prístupu k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok, zaručeného čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 31 Ústavy SR

3) vedenia kampane mimo určeného času, zaručeného § 30 ods. 2 zák. č. 346/90 Zb.

4) zverejňovania informácií o nezávislých kandidátoch v ich prospech, alebo neprospech písmom v čase 48 hodín a menej pred začiatkom volieb, zaručené § 30 ods. 11 zák. č. 346/90 Zb.“

Podľa sťažovateľa „protiústavná a protizákonná činnosť účastníka konania bola spôsobilá zmeniť výsledok volieb a viesť ku zvoleniu iného kandidáta. Jednoznačne sa porušili zákonné pravidlá šírenia informácií a práva na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochrany mena v neprospech sťažovateľa a v prospech

účastníka konania takým intenzívnym a závažným spôsobom (rozšírenie letáku medzi všetkých 1 347 voličov obce t.j. 100 % celoplošná informovanosť), ktorý bol spôsobilý ovplyvniť maximálny počet voličov, že to mohlo viesť k ovplyvneniu výsledku volieb v prospech účastníka konania a v neprospech sťažovateľa, čím ide o dôvod pre vyhlásenie volieb za neplatné. ...

K uvedeným porušeniam ústavy a volebného zákona došlo mimo samotného hlasovania a sčítania hlasov. Zasiahli však podstatnú časť volebného procesu...“.

Sťažovateľ zastáva názor, „že dôvodom pre vyhlásenie volieb za neplatné je aj snaha o ovplyvnenie občianovho rozhodnutia zvlášť opovrhnutia hodným spôsobom priamo súvislým so vzťahom a dôverou medzi kandidátom a občanom - voličom aj mimo volebného moratória, v čase volebnej kampane a to takého rozsahu, intenzity a účinným spôsobom, že sa tým poruší základné právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, pred veľkou skupinou občanov - voličov.

Inými slovami, aj keď týždeň pred voľbami oznámi kandidát o svojom protikandidátovi účinným spôsobom napr. tlačou údaje, ktoré sú značnou mierou spôsobilé ohroziť jeho vážnosť, dôveru a dobrú povesť medzi spoluobčanmi - voličmi, je to konanie, ktoré má zásadný a priamy vplyv na hlasovacie rozhodovanie voličov a na ovplyvnenie výsledkov volieb, čím vzniká dôvod pre vyhlásenie volieb za neplatné.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v danej veci takto rozhodol:

„Podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky sa vyhlasujú voľby za starostu obce Z., konané dňa 2. 12. 2006 za neplatné.“

2. Z vyjadrenia zvolenej starostky zo 6. augusta 2007 doručeného ústavnému súdu 10. augusta 2007 vyplýva, že sťažovateľ napriek značnému rozsahu sťažnosti neposkytol úplný a pravdivý obraz o situácii v obci Z. pred voľbami do orgánov samosprávy v roku 2006, hoci práve správne zistenie tejto skutočnosti je veľmi dôležité na posúdenie zákonnosti volebného procesu, najmä volebnej kampane a možného ovplyvňovania voličov. Sťažovateľ pritom podľa zvolenej starostky zamlčal niektoré dôležité skutočnosti a dôkazy (napr. svoj agitačný predvolebný leták), zároveň uviedol zavádzajúce a nepravdivé tvrdenia

(napr. že leták zvolenej starostky bol doručený všetkým 1 347 voličom, a to v čase moratória). Voľby podľa zvolenej starostky prebehli plne v súlade s platnými zákonmi a k žiadnemu porušeniu právnej úpravy volebnej kampane nedošlo. Kampaň prebiehala pokojne, jednotliví kandidáti sa prezentovali pred voličmi či už osobne na mítingoch, alebo „predvolebnými letákmi“. Vzťahy medzi sťažovateľom a zvolenou starostkou boli od roku 2000 značne narušené, čo je v obci notoricky známe. Sú poznačené množstvom obvinení, sťažností, sporov a trestných oznámení. Napriek týmto zlým vzájomným vzťahom sa zvolená starostka vo svojom písomnom predvolebnom príhovore, ale ani osobne na predvolebnom stretnutí s voličmi vôbec nezmienila o sťažovateľovi. Aj ostatní kandidáti na starostu sa zachovali korektne. Podľa zvolenej starostky o to prekvapujúcejšie bolo, keď sa posledný deň predvolebnej kampane 29. novembra 2006 objavil v poštových schránkach voličov písomný predvolebný príhovor sťažovateľa, ktorý bol jednoznačne zameraný na zdiskreditovanie kandidatúry zvolenej starostky, nesplniteľné sľuby a doslovné navádzanie na akési spojenie proti jej zvoleniu za starostku. Z tohto pohľadu zvolená starostka za podstatné považuje napríklad tieto časti sťažovateľovho letáka:

«- v našej obci, pod vedením starostky, dochádza k doslovnému „daňovému zdieraniu“ obyvateľov...

- ... Obec Z., pod vedením starostky H. K., takto „finančne zdiera vlastných občanov

- čo spravili občania starostke, že nás vlastná obec takto finančne likviduje ?

- starostka H. K. je prvý exemplárny a odstrašujúci prípad, ktorý sa iste čiernym písmom zapíše do dejín našej obce

- ... H. K. začala šíriť a rozsievať po obci podvody a klamstvá

- ... existuje jednoduchý recept - spôsob a riešenie ako môžeme doceliť, aby súčasná starostka po 12 rokoch už nebola zvolená na ďalšie 4 roky...

- ... je potrebné zabezpečiť, aby sa pri hlasovaní nerozdelili hlasy...

- z tohto dôvodu som aj vyšiel s návrhom a iniciatívou o tzv. „obetovaní sa“ v prospech spoločnej veci. Preto som aj M. a M. (prot kandidáti) navrhol, že v prípade, keď získam Vašu dôveru a zvolíte ma za starostu, im okamžite ponúknem dôležité výkonné funkcie na obecnom úrade

- všetky tri skupiny občanov, ktorí nebudú voliť súčasnú starostku sa musia spojiť...

- jediný a spoločný cieľ je to, aby už H. K. nebola znovu zvolená za starostku obce

- okamžite zastavím súčasné daňové zdieranie
 - zabezpečím zníženie dane za psov o 40 %, poplatkov za komunálne odpady o 50 %
- zabezpečím voľné vstupenky*
- zvýším dotácie futbalovým družstvám o 100 %
 - zabezpečím výstavbu vyhrievanej trávnej plochy hlavného ihriska, vrátane umelého osvetlenia
- zabezpečím vybudovanie prírodného klziska s osvetlením a postupnou inštaláciou umelej ľadovej plochy...»*

Zvolená starostka považovala za povinnosť reagovať na obsah sťažovateľovho predvolebného príhovoru. Keďže bol posledný deň predvolebnej kampane, ihneď ten istý deň napísala stručnú reakciu, v ktorej reagovala len na závažné obvinenia a poskytla vysvetlenia. V ten istý deň, teda 29. novembra 2006, pred volebným moratóriom popoludní vyhotovila asi 200 - 250 kusov listov, ktoré boli vo večerných hodinách roznesené do poštových schránok niektorých voličov. Nie je pravdivé tvrdenie sťažovateľa, že bolo porušené volebné moratórium, ale ani tvrdenie, že „leták“ bol doručený všetkým 1 347 voličom. Skutočnosť, že niektorí voliči si materiály vyzdvihovali zo svojich schránok až počas volebného moratória, hoci do schránok boli doručené už skôr, nemôže byť považovaná za porušenie volebného moratória. To, že si voliči našli písomnosti v schránkach 30. novembra 2006, svedčí o tom, že tieto tam boli doručené pred týmto dňom. Podľa názoru zvolenej starostky jej písomná reakcia nijako podstatne neovplyvnila voličov a už vôbec nie v tom smere, aby nehlasovali za sťažovateľa. Zlé vzťahy medzi sťažovateľom a zvolenou starostkou boli v obci už dlhú dobu notoricky známe, obaja mali v obci vytvorenú určitú povesť, postavenie a v súvislosti s tým aj určitý okruh priaznivcov. V predvolebnom období nebolo reálne možné počty týchto voličov radikálne zmeniť.

Sťažovateľ už 15. novembra 2000 inicioval zníženie platu zvolenej starostky, ako vtedajšej starostky obce, keďže koncom roku 2000 neuzavrela zmluvu o dielo s dodávateľom, ktorého vybral a presadzoval sťažovateľ. Občania obce koncom roku 2001 reagovali spísaním petície podporujúcej zvolenú starostku a vyzývajúcej niektorých vtedajších poslancov vrátane sťažovateľa na odstúpenie z funkcie poslanca. Petíciu podpísalo vyše 700 voličov. Z iniciatívy sťažovateľa a niektorých poslancov sa v marci

2002 uskutočnilo hlasovanie obyvateľov obce o odvolaní zvolenej starostky ako vtedajšej starostky obce, pričom z 1 301 oprávnených osôb sa hlasovania zúčastnilo 26 a z toho len 17 osôb bolo za jej odvolanie. Napriek silnej kampani sťažovateľa a niektorých poslancov v súvislosti s voľbami do orgánov samosprávy v roku 2002 sa nepodarilo dosiahnuť, aby opätovne nebola zvolená za starostku. Zvolená starostka vzhľadom na uvedené argumenty žiada sťažnosť zamietnuť.

II.

A.

Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb starostu obce v Z. z 2. decembra 2006 o 00.20 h (správne má byť zrejme z 3. decembra 2006 o 00.20 h, pozn.) v spojení so zoznamom registrovaných kandidátov na funkciu starostu z 19. októbra 2006 vyplýva, že zvolená starostka z celkového počtu 888 platných hlasov získala 312 hlasov, pričom sťažovateľ získal 89 hlasov. Ďalší kandidát Ing. M. K. získal 271 a Ing. M. Š. 216 hlasov.

Z čestného vyhlásenia M. O. zo 4. decembra 2006 vyplýva, že 30. novembra 2006 mu bol do poštovej schránky doručený leták od zvolenej starostky ako nezávislej kandidátky na funkciu starostu obce, ktorý pripojil.

Z čestného vyhlásenia Mgr. N. H. zo 4. decembra 2006 vyplýva, že 30. novembra 2006 jej bol do poštovej schránky doručený leták od zvolenej starostky ako nezávislej kandidátky na funkciu starostu obce, ktorý pripojila.

Z čestného vyhlásenia Ing. M. Š. zo 4. decembra 2006 vyplýva, že 30. novembra 2006 jej bol do poštovej schránky doručený leták od zvolenej starostky ako nezávislej kandidátky na funkciu starostu obce, ktorý pripojila. Údaje uvedené v letáku v súvislosti s jej osobou a sťažovateľom o tzv. špekulatívnej ponuke a s tým spojeným nečestným konaním sťažovateľa sa nezakladajú na pravde a sú výmyslom zvolenej starostky.

Z čestného vyhlásenia Ľ. H. z 12. decembra 2006 vyplýva, že v decembri roku 2002 podal na zvolenú starostku ako vtedajšiu starostku obce trestné oznámenie za to, že 4. decembra 2002 v noci pri rozdávaní ohováračských letákov fyzicky napadla a rozbila tvár jeho otcovi, ktorý ju prichytil pri rozdávaní letákov a pýtal sa jej, prečo tak hrubo ohovorila

svojich protikandidátov a jeho syna. V súčasnosti je za spáchanie uvedenej trestnej činnosti už tri roky obžalovaná.

Z čestného vyhlásenia Ing. M. K. z 25. júna 2007 vyplýva, že 30. novembra 2006 mu bol do poštovej schránky doručený leták od zvolenej starostky ako nezávislej kandidátky na funkciu starostu, ktorý pripojil. Údaje uvedené v letáku v súvislosti s jeho osobou a sťažovateľom o tzv. špekulatívnej ponuke a s tým spojeným nečestným konaním sťažovateľa sa nezakladajú na pravde a sú výmyslom zvolenej starostky.

Z videozáznamu trvajúceho v relevantnej časti jednu minútu a jedenásť sekúnd, ktorý predložil ústavnému súdu sťažovateľ 26. mája 2008 vyplýva, že tento záznam pozostáva z dvoch snímok:

Prvý záznam sa podľa displeja videa začína o „23:32:17“ h dňa „29. 11. 2006“. Kamera snímala osvetlené okná budovy (podľa sťažovateľa Obecného úradu Z.) na poschodí, za ktorými sa pohybuje tmavovlasý mladý muž v oranžovo-čiernej vetrovke a žena brunetka v čiernom koženom kabáte. Týmto osobám vidno iba hornú časť tela, pričom pred oknom sa občas zohýbajú. Iné súvisiace detaily z tohto záznamu nemožno identifikovať. Uvedená snímka sa končí o „23:32:55“ h dňa „29. 11. 2006“.

Druhá snímka sa začína po takmer troch minútach prestávky, podľa displeja videa o „23:35:44“ h dňa „29. 11. 2006“. Záznam v tejto časti zachytáva priestory parkoviska pred budovou, kde sa nachádzajú dve zaparkované osobné autá. V tme možno rozoznať, že jedno auto je pravdepodobne továrenskej značky Škoda Fabia Combi, striebornej farby. Druhé auto - ktoré v tme nemožno identifikovať - má rozsvietené parkovacie svetlá, do jeho batožinového priestoru uvedené osoby niečo naložili. Potom žena nasadla do osobného auta zn. Škoda Fabia a muž do druhého auta a opustili parkovisko. Koniec snímky je vyznačený o „23:36:17“ h dňa „29. 11. 2006“.

B.

Plénom ústavného súdu poverený sudca spravodajca, ako aj ďalší sudca ústavného súdu vykonali na Obecnom úrade v Z. 26. mája 2008 výsluchy svedkov navrhnutých sťažovateľom. Pri výsluchoch boli osobne prítomní sťažovateľ, zvolená starostka a jej právny zástupca. Právny zástupca sťažovateľa svoju neúčasť ospravedlnil.

Z výpovede svedkyne M. R. vyplýva, že bola predsedníčkou miestnej volebnej komisie. Voľby podľa nej prebiehali v medziach zákona, pripustili aj prítomnosť pozorovateľov. Žiadne narušenie volebného procesu nezaznamenali. Zápisnica o voľbách bola všetkými členmi volebnej komisie podpísaná, nikto nemal žiadne výhrady ani k priebehu volieb, ale ani k sčítavaniu hlasov. Sťažnosti neboli ani zo strany voličov, či kandidátov. Pamätá sa, že dostala volebné programy tak od zvolenej starostky, ako aj od sťažovateľa, nevedela však presne uviesť, kedy sa tak stalo, ale mohlo to byť aj počas volebnej kampane.

Z výpovede svedka M. O. vyplýva, že sa pridrižiava čestného vyhlásenia zo 4. decembra 2006 a stotožňuje sa aj dnes s jeho obsahom. Dňa 30. novembra 2006 mu bol do poštovej schránky doručený leták od zvolenej starostky. Je presvedčený, že leták mohol byť doručený iba uvedeného dňa, lebo ráno pri odchode do práce schránku skontroloval a leták v nej našiel až po návrate z práce popoludní. Do práce chodí pred piatou hodinou. Takzvaný oficiálny program sťažovateľa dostal v stredu a program zvolenej starostky zasa vo štvrtok. Je pravdou, že v minulosti podal na zvolenú starostku viacero trestných oznámení.

Z výpovede svedkyne Mgr. N. H. vyplýva, že na priebeh volieb sa veľmi dobre pamätá. Keď 2. decembra 2006 išla kúpiť noviny a odchádzala z domu, nebol v poštovej schránke žiaden leták. Našla ho až po návrate. Išlo o leták s programom zvolenej starostky. Volieb sa zúčastnila ako pozorovateľka vo večerných hodinách, pričom sa zúčastnila aj sčítania hlasov. Všetko prebiehalo dobre. Členmi volebnej komisie boli priaznivci zvolenej starostky. Komisii nedôverovala, lebo jej členovia boli dodatočne doplňovaní. V minulosti, a to v rokoch 1998 – 2002, bola poslankyňou obecného zastupiteľstva, pričom na návrh zvolenej starostky ako vtedajšej starostky obce bola z tohto postu odvolaná pre údajné neplnenie povinností. Ďalšími takto odvolanými poslancami boli sťažovateľ, M. O., M. K., D. H. a Mgr. T. P. Na porušenie volebného moratória sa svedkyňa volebnej komisii nestážovala, hoci podľa nej moratórium porušené bolo. Čestné vyhlásenie podpísala z vlastnej iniciatívy, lebo verí sťažovateľovi, ktorý mal perfektne pripravenú kampaň. S odvolanými poslancami sa stretávala, lebo všetci pociťovali ako krivdu, že boli z postu odvolaní. Je pravdou, že na zvolenú starostku podala spolu s ďalšími osobami trestné

oznámenie. Nebola ochotná vyjadriť sa k otázke, či má zvolenú starostku rada, alebo ju neznáša.

Z výpovede svedkyne Ing. M. Š. vyplýva, že čestné vyhlásenie podpísala, aby pomohla spravodlivosti, a trvá na ňom. Prvý deň moratória našla v schránke domu rodičov, ktorí už nežijú, leták pripojený k jej čestnému vyhláseniu. Leták od sťažovateľa dostala deň pred moratóriom. Deň predtým, večer o 20.00 h alebo 21.00 h, bola tiež v rodičovskom dome, kde má uložené účtovné doklady, ale predmetný leták vtedy ešte nenašla. V zime chodí do práce na 7.00 h, ale má pružnú pracovnú dobu, a preto jej stačí dochádzať aj na 8.00 h. Leták našla v ten deň, keď išla do práce, a to pred odchodom do práce. Hoci sa predtým a aj teraz uchádzala o post starostky, nechcela ho dosiahnuť silou-mocou. V obci s nikým žiaden konflikt nemá.

Z výpovede svedka Ľ. H. vyplýva, že ešte po voľbách v roku 2002, v ktorých tiež kandidoval na post starostu obce, podal na zvolenú starostku trestné oznámenie. Má poznatky o tom, že v obci koloval leták, v ktorom boli sťažovateľ a ďalší občania očierňovaní. Leták, ktorý mala porozdávať zvolená starostka, bol spôsobilý ovplyvniť výsledky volieb. On dostal leták do domácnosti. Keď išiel s dcérou do školy, leták ešte v schránke nemal, našiel ho po návrate. Leták bol v plote. Na presný dátum sa nepamätá. Je pravdou, že bol právoplatne odsúdený za trestný čin ublíženia na zdraví voči zvolenej starostke. Za ten istý trestný čin je však stíhaná aj zvolená starostka, pričom už šesť rokov nie je vo veci rozhodnuté. Aj v súčasnosti vedie so zvolenou starostkou súdny spor o náhradu škody. Tento súdny spor je následkom predchádzajúceho odsúdenia.

Z výpovede svedka Ing. M. K. vyplýva, že si stojí za čestným vyhlásením, ktoré poskytol sťažovateľovi. Pokiaľ v ňom spomína špekulatívnu ponuku nezakladajúcu sa na pravde, ide o to, že podľa jeho vedomostí on a Ing. M. Š. neprijali ponuku na vzdanie sa kandidatúry. Bol sklamaný z volieb a je toho názoru, že tieto mohli prebiehať aj čestnejšie. Myslí tým predovšetkým na obsah letákov zo strany zvolenej starostky. Leták zvolenej starostky identifikoval vo štvrtok a našiel ho vo svojej schránke okolo obeda. Nepamätá si, či bol vo štvrtok 30. novembra 2006 v práci, a poznamenáva, že leták mohli zo schránky vybrať aj dcéry, i keď sa mu zdá, že ho zo schránky vybral on sám. Vzájomné vzťahy medzi sťažovateľom a zvolenou starostkou považuje za katastrofálne.

III.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb... do orgánov územnej samosprávy...

Podľa čl. 69 ods. 1 ústavy orgánmi obce sú obecné zastupiteľstvo a starosta obce.

Podľa čl. 69 ods. 3 ústavy starostu obce volia obyvatelia obce, ktorí majú na jej území trvalý pobyt, na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním na štvorročné obdobie. ...

Z uvedených článkov ústavy vyplýva, že tak ako sú zdrojom štátnej moci občania (čl. 2 ods. 1 ústavy), zdrojom moci obecnej samosprávy sú obyvatelia obce. Obyvatelia obce ustanovujú túto obecnú samosprávnú moc prostredníctvom slobodných a demokratických volieb. Voľby sú teda prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi, resp. obyvateľmi obce. Tomuto zodpovedá i zákonná úprava volebného súdnicstva pre ktoré platí „vyvrátiteľná domnienka“, podľa ktorej volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Všeobecné volebné právo, ktoré je v tomto článku zaručené, znamená právo všetkých občanov, resp. obyvateľov obcí v danom štáte, ktorí dosiahli istú vekovú hranicu, jednak svojím hlasom spolurozhodovať pri tvorbe zastupiteľských orgánov (aktívne volebné právo) a jednak uchádzať sa o zvolenie za člena niektorého zo zastupiteľských orgánov (pasívne volebné právo). Rovnosť volebného práva znamená zaručenie toho, aby každý z voličov i kandidátov mal rovnaké postavenie.

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je zase uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94).

Podľa § 26 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“) voľby sa konajú v určený deň od 7.00 do 20.00 hodiny. Ak to miestne potreby vyžadujú, môže obec určiť začiatok volieb na skoršiu hodinu.

Podľa § 30 ods. 2 volebného zákona kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané. ...

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy. Podľa tohto ustanovenia zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Toto ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (PL. ÚS 19/98).

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Inými slovami, každé porušenie volebného zákona

nevyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len tak závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

S ohľadom na uvedené zásady a kritériá ústavný súd v okolnostiach danej veci posúdil, či zistené skutočnosti jednotlivo alebo spoločne sú ústavne relevantným porušením citovaných ustanovení volebného zákona.

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého zvolená starostka vykonávala volebnú kampaň mimo určeného času, keďže po lehote vyplývajúcej z ustanovenia § 30 ods. 2 volebného zákona dala doručiť všetkým obyvateľom obce leták, ktorý svojím obsahom mal hrubo osočovať sťažovateľa ako ďalšieho kandidáta na post starostu obce. Zvolená starostka nepopiera, že leták označený sťažovateľom bol vyhotovený a doručený asi 200 - 250 občanom obce, avšak stalo sa tak ešte v čase určenom na vedenie volebnej kampane.

Vzhľadom na uvedené tvrdenia účastníkov konania je z pohľadu ústavného súdu potrebné predovšetkým preskúmať pravdivosť sťažnostného tvrdenia, podľa ktorého leták bol distribuovaný po lehote uvedenej v ustanovení § 30 ods. 2 volebného zákona. Dôkazné bremeno v tomto ohľade bolo na sťažovateľovi, keďže ide o jeho tvrdenie.

Predovšetkým treba konštatovať, že voľby konané 2. decembra 2006 pripadali na sobotu. Keďže žiaden z účastníkov konania netvrdil a nepreukazoval, že by vzhľadom na miestne potreby určila obec začiatok volieb na skoršiu hodinu, treba vychádzať z toho, že v zmysle § 26 ods. 1 volebného zákona voľby začali v sobotu 2. decembra 2006 ráno o 7.00 h. To znamená, že lehota 48 hodín pred začiatkom volieb v zmysle § 30 ods. 2 volebného zákona sa skončila vo štvrtok 30. novembra 2006 ráno o 7.00 h. Sťažovateľovo tvrdenie preto znamená potrebu dokázať, že k distribúcii letáku zo strany zvolenej starostky došlo v čase od 7.00 h ráno vo štvrtok 30. novembra 2006.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ dôkazné bremeno neunesol a svoje rozhodujúce tvrdenie nepreukázal.

Sťažovateľ označil v uvedenom smere piatich svedkov, ktorí podali v jeho prospech čestné vyhlásenie. Týchto svedkov ústavný súd aj vypočul. Vypočul tiež predsedníčku miestnej volebnej komisie.

Svedok O. bol síce presvedčený, že leták mu mohol byť doručený iba 30. novembra 2006 po jeho rannom odchode do práce, avšak zároveň uviedol, že do práce chodí pred 5.00 h. Jeho výpoveď preto nevyučuje, že leták mohol byť doručený po jeho odchode do práce a ešte pred 7.00 h. Okrem toho je podstatné, že v minulosti podal na zvolenú starostku viacero trestných oznámení.

Svedkyňa Mgr. H. uviedla, že leták našla 2. decembra 2006, keď sa vrátila z nákupu novín, pričom v čase jej odchodu leták ešte v poštovej schránke nebol. Aj v prípade tejto svedkyne je podstatné, že sa dostala do konfliktu so zvolenou starostkou, keď v minulosti bola na jej návrh odvolaná z postu poslankyne spolu s ďalšími osobami. Podala na zvolenú starostku aj trestné oznámenie. Na porušenie volebného moratória sa volebnej komisii nestážovala, hoci podľa nej došlo k jeho porušeniu.

Svedkyňa Ing. Š. tvrdila, že prvý deň moratória našla v schránke domu svojich zomrelých rodičov leták, hoci predtým večer okolo 20.00 h, resp. 21.00 h tam ešte nebol. Leták našla pred odchodom do práce. Do práce chodí na 7.00 h, ale vzhľadom na pružnú pracovnú dobu jej stačí dochádzať aj na 8.00 h. Na základe týchto tvrdení svedkyne nie je vylúčené, že leták mohol byť doručený v čase od 21.00 h dňa 29. novembra 2006 do 7.00 h dňa 30. novembra 2006. Podstatná je aj skutočnosť, že svedkyňa bola tiež kandidátkou na post starostu.

Svedok H. síce potvrdil, že dostal leták, nevedel však uviesť, kedy sa tak stalo. Navyše potvrdil, že bol právoplatne odsúdený za ublíženie na zdraví zvolenej starostke, pričom sám podal na ňu trestné oznámenie. Prebieha medzi nimi aj spor o náhradu škody.

Svedok Ing. K. našiel leták vo svojej schránke vo štvrtok okolo obeda, pričom si nepamätá, či bol vo štvrtok 30. novembra 2006 v práci. Týmto tvrdením nebolo vylúčené, že leták mohol byť do schránky doručený uvedeného dňa pred 7.00 h.

Svedkyňa R., ktorá bola predsedníčkou miestnej volebnej komisie, potvrdila nerušený priebeh volieb s tým, že nijaké sťažnosti nebolo potrebné riešiť. Dostala volebné programy tak od sťažovateľa, ako aj od zvolenej starostky, nevedela však presne uviesť, kedy sa tak stalo. Pripustila, že to mohlo byť aj počas volebnej kampane.

Z výpovedí vypočutých svedkov nebolo možné tvrdenie sťažovateľa považovať za preukázané.

Sťažovateľ predložil ústavnému súdu aj videozáznam s tvrdením, že má ísť o kardinálny dôkaz. Dňa 30. novembra 2006 vo večerných hodinách okolo 21.00 h prišiel pred obecný úrad v očakávaní, že zvolená starostka bude v poslednej chvíli rozdávať propagačný materiál tak, ako aj v minulosti. Rozhodol sa dianie na obecnom úrade nahráť videokamerou. Na obecnom úrade bola prítomná zvolená starostka so svojim synom, pričom pripravovali sporné letáky. Podľa tvrdenia sťažovateľa videonahravkou je možné preukázať, že k distribúcii letákov mohlo dôjsť už iba počas moratória.

Podľa názoru ústavného súdu predložená videonahrávka nepreukazuje sťažovateľom tvrdené skutočnosti. Predovšetkým nemožno považovať za nepochybné, že videonahrávka bola realizovaná naozaj v tom čase, ktorý z nahrávky vyplýva, lebo nastavenie času na videokamere je plne v možnostiach toho, kto nahrávku vyhotovuje. Na nahrávke nie je možné vidieť údajnú konkrétnu činnosť zvolenej starostky a jej syna. Najpodstatnejšia je však skutočnosť, že aj keby tvrdenie sťažovateľa bolo pravdivé, nemôže videonahrávka v žiadnom prípade preukázať, že vyhotovené letáky boli distribuované až po 7.00 h ráno 30. novembra 2006.

Vykonaným dokazovaním sa teda nepreukázalo tvrdenie sťažovateľa o porušení volebného moratória.

Ústavný súd napokon, pokiaľ ide námietky sťažovateľa, ktoré sa týkajú obsahu letáka distribuovaného zvolenou starostkou, poukazuje na to, že je prirodzené, že kandidujúce subjekty voličov nepresviedčajú iba o tom, že práve ich ponuka (program) je najlepší, ale celkom legitímne sa snažia odradiť aj od ponúk (programov) svojich politických súperov. Je zrejmé, že volebné kampane sú vedené tak v pozitívnom, ako aj v negatívnom zmysle. Úlohou ústavného (volebného) súdu však nie je vytvárať alternatívu voči iným prostriedkom právnej ochrany, ktorými môžu byť v konkrétnych prípadoch napr. žaloby o ochranu osobnosti, priestupkové alebo trestné konania, ale vyhodnotiť, či objektívne rozoznateľným porušením volebného alebo iného zákona nedošlo k tak intenzívnemu zásahu do volebnej súťaže, že to mohlo dôvodne viesť k spochybneniu ich výsledkov.

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade obsah letáka distribuovaného zvolenou starostkou, ale ani obsah letáka distribuovaného sťažovateľom nemohol podstatným spôsobom ovplyvniť výsledok napadnutých volieb. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na skutočnosť, že sťažovateľ dostal vo voľbách 89 hlasov, kým zvolená starostka získala 312 hlasov. Rozdiel je 223 hlasov, teda je veľmi vysoký. Aj všetci ďalší kandidáti získali pritom výrazne viac hlasov ako sťažovateľ, i keď neviedli podobnú kampaň, ako zvolená starostka.

Ústavný súd v závere konštatuje, že aj napriek tomu, že prípisom č. k. PL. ÚS 99/07-30 z 9. mája 2008 vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby najneskôr pri výsluchu 26. mája 2008 boli predložené všetky dôkazy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii a ktoré mieni využiť v predmetnej veci (prípis bol právnenému zástupcovi doručený 13. mája 2008), sťažovateľ žiadne ďalšie dôkazy nepredložil, resp. neoznačil.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2008